

LE CORBUSIER, SÍNTESI DE LES ARTS I UTOPIA

Carme Ortíz

Charles-Edouard Jeanneret, més conegut pel pseudònim de Le Corbusier, és un dels personatges clau de la concepció artística d'aquest segle dins el món de les arts en general i de l'arquitectura en particular.

En motiu del centenari del seu naixement (La Chaux-de-Fons, 1887 - Cap Martin, 1965) s'han organitzat gran quantitat d'actes arreu —exposicions, cicles de conferències...— reconeixement i homenatge merescut a la important tasca realitzada per aquest creador polifacètic. Així, a principi d'aquest any vàrem poder veure a la sala d'exposicions del Col·legi d'Arquitectes de Girona la mostra "Le Corbusier, 1887-1965"; ara, en les activitats culturals d'aquesta tardor a Barcelona podem veure un dels últims actes dins la commemoració del centenari d'aquest arquitecte suís, l'exposició "L'aventura de Le Corbusier 1887-1965", que té lloc al Palau de la Virreina i la Fundació Miró, organitzada conjuntament entre el Centre Pompidou de París i l'Ajuntament de Barcelona. A través de documents, maquetes, dibuixos, fotografies, mobiliari, escultures, pintures i altres elements que formen l'exposició se'ns proporciona una imatge sintètica però clara de la tasca d'aquest personatge que podem definir d'artista global.

Home de formació acadèmica —estudia a l'Escola de Beaux-Arts de la Chaux-de-Fonds de 1901 a 1907—, no deixa mai de banda les possibilitats que li oferia la nova tècnica que anava sorgint d'una societat en constant evolució i renovació, situació producte d'una ràpida transformació social. Actitud personal que no desaprovava cap de les situacions idònies —viatges, contactes amb altres arquitectes i artistes...—, cap dels coneixements rebuts i les experiències viscudes per aprendre i investigar de manera oberta. Actitud que es transllueix en el perfil de la seva obra i

li dona un caràcter discursiu, en *continua evolució, on és manifest un diàleg entre disciplines, donat la seva versatilitat per treballar de la mateixa manera un quadre, una escultura, un edifici, projectar una ciutat o escriure un llibre.*

Anhel de coneixement interdisciplinari del qual es desprèn un esperit humanista —un dels únics d'aquest segle—. Sota l'evolució que provoca en les formes i concepcions arquitectòniques, hi trobem un discurs únic, coherent, ordenat però també utòpic que té com a centre *l'home, d'aquí el seu invent del conegut modulator, submergint alhora la seva recerca en el debat obert a principi de segle de forma-funció, i arribant a assolir en el procés la síntesi i convertint-se en un gran defensor de la síntesi de les arts, sempre en la seva funció utilitària, deixant de banda el seu aspecte més lúdic i decoratiu. No podem oblidar, però, que el seu concepte funcional de l'habitatge era junt a la "màquina de viure" també la "màquina d'emocionar", ja que tenia molt en compte els seus aspectes psicològics i estètics.*

Mostra d'aquesta manera de sentir i de fer és el llegat que ens ha deixat tant les obres realitzades com les que han quedat com idees esbossades, projectes no realitzats —bon exemple són la casa Domin-no (1914), la Maison Citroën (1920), obres dels seus inicis concebudes ja dins els paràmetres racionalistes i funcionals—, o la seva proposta de crear una ciutat nova, un dels projectes més conceptuals, mai realitzat, és el Pla Obus per Alger, dins un seguit de propostes que va anar desenvolupant des de 1929 a 1934, entre ells el Pla Macià (1933) per Barcelona, que es va definir sota les seves directrius junt amb els seus seguidors Josep Lluís Sert i Josep Torres Clavé; la síntesi dels seus estudis serà la "Unité d'habitation" (1945-52) de Marsella, on edifici-ciutat es conformen com una única peça autònoma, la voluntat d'inno-

vació es transllueix fins a les seves últimes obres, un bon exemple és la capella de Notre Dame du Haut de Ronchamp (1950-54). En resum, un gran creador del nostre segle que ha influenciat sens dubte l'estètica contemporània on predomina avui un sentit eclèctic que necessita, però, iniciatives revisions per continuar evolucionant.

ELS RUBAIYAT MODERNISTES

Miquel Pairoli

A la darrera Fira del Llibre d'Ocasí Antic i Modern, que es fa cada any al setembre al Passeig de Gràcia, de Barcelona, vaig trobar un llibre que feia anys que buscava, la traducció catalana dels *Rubaiyat* del poeta persa Omar Kayyám (1040-1123). Aquesta traducció, que és la primera que es va fer a una llengua ibèrica, va sortir publicada a la Biblioteca Popular de L'Avenç l'any 1907. És un llibre curiós i molt propi d'aquella època. El llibre es titula *Estances* i l'edició i la traducció són a càrrec de R. Vives Pastor. Hi ha una breu carta-pròleg de Joan Maragall, com corresponia a l'època, i un pròleg-pròleg del mateix Vives, entre ingenu i fantasiós, que procura deixar el lector en un estat d'ànim suficientment excitat com per posar-se a llegir poesia persa de l'edat mitjana. (Al 1907, Pèrsia encara devia ser un país fabulós, perquè no sortia com ara, cada dia, al "Telenotícies").

Precedeixen la traducció un poema del mateix Vives, no pas menyspreable, adreçat a Kayyám, i un altre poema també del traductor, en què dedica el llibre a una dama irlandesa que es diu